

Έκθεση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Νομικών για το νομοσχέδιο «Ο περί Εγκαθίδρυσης Συστήματος Ποινικής Δικαιοσύνης Φιλικής προς τα Παιδιά που Βρίσκονται σε Σύγκρουση με τον Νόμο (Πρόληψη, Μεταχείριση στο Σύστημα Ποινικής Δικαιοσύνης και Αντιμετώπιση της Παραβατικότητας) Νόμος του 2019»

Παρόντες:

Γεώργιος Γεωργίου, πρόεδρος

Αντρέας Πουργουρίδης

Δημήτρης Δημητρίου

Χριστιάνα Ερωτοκρίτου

Άριστος Δαμιανού

Πανίκος Λεωνίδου

Ευανθία Σάββα

Κωστής Ευσταθίου

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών μελέτησε το πιο πάνω νομοσχέδιο σε είκοσι μία συνεδρίες, που πραγματοποιήθηκαν στις 4, 11, 18, 25 Σεπτεμβρίου, στις 2, 23, 30 Οκτωβρίου και στις 8 Νοεμβρίου 2019, στις 16, 23, 30 Σεπτεμβρίου, στις 3, 7 και την 21^η Οκτωβρίου, στις 2, 11 και 18 Νοεμβρίου 2020, καθώς και στις 22 Ιανουαρίου, στις 3 και 10 Φεβρουαρίου και στις 24 Μαρτίου 2021.

Στο πλαίσιο των συνεδριάσεων αυτών κλήθηκαν και παρευρέθηκαν ενώπιον της επιτροπής η Επίτροπος Νομοθεσίας, η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, η Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, η τέως Επίτροπος Νομοθεσίας και Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, εκπρόσωποι του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, της Αστυνομίας Κύπρου και του Τμήματος Φυλακών του ίδιου υπουργείου, του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας του ίδιου υπουργείου, του Υπουργείου Οικονομικών, του Υπουργείου Υγείας, της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας, του Ανωτάτου Δικαστηρίου και του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου.

Σκοπός του υπό συζήτηση νομοσχεδίου είναι η θέσπιση συστήματος ποινικής δικαιοσύνης φιλικής προς τα παιδιά, η πρόληψη και αντιμετώπιση της νεανικής παραβατικότητας, μέσω της εγκαθίδρυσης νέων δομών και διαδικασιών

αποδικαστικοποίησης της εμπλοκής παιδιών στο σύστημα δικαιοσύνης, καθώς και η εναρμόνιση της εθνικής νομοθεσίας με την πράξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τίτλο «Οδηγία 2016/800 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11^{ης} Μαΐου 2016 σχετικά με τις δικονομικές εγγυήσεις για τα παιδιά που είναι ύποπτοι ή κατηγορούμενοι στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών».

Σύμφωνα με τα στοιχεία που κατατέθηκαν από τους κυβερνητικούς αρμοδίους, η Οδηγία 2016/800 θεσπίζει ελάχιστους κοινούς κανόνες αναφορικά με ορισμένα δικαιώματα παιδιών που είναι ύποπτα ή κατηγορούμενα σε ποινικές διαδικασίες ή υπόκεινται σε διαδικασία ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης.

Σημειώνεται ότι, σύμφωνα με τα πιο πάνω στοιχεία, η μεταφορά της Οδηγίας 2016/800 στην εθνική έννομη τάξη κρίνεται επείγουσα, επειδή η χρονική δέσμευση για την υιοθέτηση των προνοιών της από τα κράτη μέλη ήταν η 11^η Ιουνίου 2019. Συναφώς, λόγω της εκπρόθεσμης εναρμόνισης της εθνικής νομοθεσίας με την εν λόγω Οδηγία, εκκρεμεί διαδικασία παράβασης κατά της Δημοκρατίας, στο πλαίσιο της οποίας έχει ήδη διατυπώσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αιτιολογημένη γνώμη. Σημειώνεται επίσης ότι το υπό εξέταση νομοσχέδιο κατατέθηκε στη Βουλή στις 10 Μαΐου 2019.

Ειδικότερα, στο νομοσχέδιο, όπως είχε αρχικά κατατεθεί από την εκτελεστική εξουσία, προβλέπονται τα ακόλουθα:

1. Οι διατάξεις του προτεινόμενου νόμου θα εφαρμόζονται σε παιδιά ηλικίας κάτω των δεκαοκτώ ετών και σε παιδιά ηλικίας άνω των δεκαοκτώ, αλλά κάτω των είκοσι τριών ετών, όταν πρόκειται να εφαρμοστούν τα προβλεπόμενα στον προτεινόμενο νόμο μέτρα αναφορικά με αδίκημα που διαπράχθηκε πριν από τη συμπλήρωση του δέκατου όγδοου έτους της ηλικίας τους, τα οποία είναι ύποπτα διάπραξης αδικήματος ή καταδικάστηκαν για διάπραξη αδικήματος για το οποίο έχουν δικαιοδοσία τα δικαστήρια της Δημοκρατίας ή υπόκεινται σε διαδικασία ευρωπαϊκού εντάλματος σύλληψης.

2. Οι αρχές που θα διέπουν την εφαρμογή του προτεινόμενου νόμου θα εφαρμόζονται:
  - α. με σεβασμό στο τεκμήριο της αθωότητας του παιδιού,
  - β. χωρίς διάκριση βάσει της φυλής, του χρώματος, του φύλου, της γλώσσας, της θρησκείας, των πολιτικών ή άλλων πεποιθήσεων του παιδιού, της υπηκοότητας, της εθνικής ή κοινωνικής καταγωγής, της περιουσιακής κατάστασης, της ανικανότητας, του σεξουαλικού προσανατολισμού ή οποιασδήποτε άλλης κατάστασης του παιδιού,
  - γ. με σεβασμό στο εγγενές δικαίωμα του παιδιού στη ζωή, την επιβίωση και την ανάπτυξη,
  - δ. λαμβάνοντας υπόψη πρώτιστα το συμφέρον του παιδιού κατά τη λήψη οποιασδήποτε απόφασης η οποία το επηρεάζει άμεσα ή έμμεσα,
  - ε. με σεβασμό στο δικαίωμα του παιδιού να εκφράζει τις απόψεις του και να συμμετέχει στη λήψη αποφάσεων που το αφορούν, ανάλογα με την ηλικία και τον βαθμό ωριμότητάς του,
  - στ. με σεβασμό στην αρχή ότι η ποινική δίωξη και η κράτηση παιδιού συνιστούν έσχατο μέτρο και
  - ζ. με βάση την ατομική αξιολόγηση του παιδιού.
3. Το δικαίωμα του παιδιού σε συνδρομή και εκπροσώπηση από δικηγόρο και σε ενημέρωση και καθοδήγηση αναφορικά με τα προβλεπόμενα στον προτεινόμενο νόμο δικαιώματά του.
4. Η εκπαίδευση των λειτουργών του δημόσιου τομέα, της Δικαστικής Υπηρεσίας και των μελών της αστυνομίας που θα έρχονται σε επαφή με παιδιά στο πλαίσιο εφαρμογής των προτεινόμενων διατάξεων.
5. Η μεταχείριση παιδιών που βρίσκονται σε σύγκρουση με τον νόμο τα οποία δεν υπέχουν ποινική ευθύνη και ειδικότερα σε σχέση με:

- α. τον καθορισμό της διαδικασίας που ακολουθείται από την αστυνομία, σε περίπτωση που παιδί κάτω των δεκατεσσάρων ετών φέρεται να έχει διαπράξει αδίκημα,
  - β. τη σύγκληση Οικογενειακού Συμβουλίου Ευημερίας Παιδιού, καθώς και τον καθορισμό των αρμοδιοτήτων και της διαδικασίας που θα ακολουθείται ενώπιόν του, το οποίο συμβούλιο θα συντονίζεται από λειτουργό των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας και θα αξιολογεί κατά πόσο παιδί χρειάζεται ειδική φροντίδα ή προστασία την οποία είναι απίθανο να λάβει υπό τις συνθήκες που επικρατούν στο οικογενειακό και κοινωνικό του περιβάλλον και θα αποφασίζει τη λήψη των απαραίτητων μέτρων στήριξης του παιδιού ή/και της οικογένειάς του ή/και της σχολικής του μονάδας, με απώτερο στόχο την προστασία του παιδιού και την πρόληψη μελλοντικής παραβατικής συμπεριφοράς του και
  - γ. τη διασφάλιση της εμπιστευτικότητας των πληροφοριών που παρέχονται στο πλαίσιο σύγκλησης και λειτουργίας Οικογενειακού Συμβουλίου Ευημερίας Παιδιού, οι οποίες δε θα γίνονται αποδεκτές ως μαρτυρία ενώπιον οποιουδήποτε δικαστηρίου σε σχέση με οποιαδήποτε δικαστική διαδικασία.
6. Ο τρόπος μεταχείρισης παιδιών που βρίσκονται σε σύγκρουση με τον νόμο τα οποία υπέχουν ποινική ευθύνη. Ειδικότερα, καθορίζονται τα ακόλουθα:
- α. Οι υποχρεώσεις των μελών της αστυνομίας σε σχέση με παιδί το οποίο φέρεται να έχει διαπράξει ποινικό αδίκημα, όπως η διασφάλιση ότι το παιδί δε θα έρχεται σε επαφή με οποιουσδήποτε ενήλικες οι οποίοι βρίσκονται στον αστυνομικό σταθμό υπό σύλληψη για τη διάπραξη αδικημάτων και ότι το παιδί δε θα κρατείται σε κελί, αλλά σε άλλο χώρο του αστυνομικού σταθμού, καθώς και ότι το παιδί θα λαμβάνει τη συνδρομή δικηγόρου, μόλις ενημερωθεί ότι αυτό είναι ύποπτο ή κατηγορούμενο, η άμεση ενημέρωση των ασκούντων τη

γονική μέριμνα του παιδιού ή του εκπροσώπου του αναφορικά με το γεγονός ότι το παιδί βρίσκεται υπό σύλληψη ή/και κράτηση, για τους λόγους της σύλληψης ή/και κράτησης και για τα δικαιώματα του παιδιού, καθώς και των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας αναφορικά με τη σύλληψη ή/και κράτηση του παιδιού. Σε περίπτωση δε που τα μέλη της αστυνομίας κρίνουν αυτό αναγκαίο, δύναται να ζητήσουν όπως τα πιο πάνω πρόσωπα παρουσιαστούν στον αστυνομικό σταθμό.

- β. Τα δικαιώματα παιδιού κατά τη σύλληψή του, όπως η υποβολή του σε ιατρική εξέταση για αξιολόγηση της γενικής πνευματικής και σωματικής κατάστασής του, η ενημέρωσή του σε απλή και κατανοητή γλώσσα, ανάλογα με την ηλικία και τον βαθμό ωριμότητας και αντίληψής του, αναφορικά με τα καθοριζόμενα στον προτεινόμενο νόμο δικαιώματά του, οι λόγοι της σύλληψής του, το αδίκημα για τη διάπραξη του οποίου θεωρείται ύποπτο, η ενημέρωση σχετικά με τη σύλληψή του τόσο των ασκούντων τη γονική του μέριμνα ή του εκπροσώπου του όσο και των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας.
- γ. Οι υποχρεώσεις των λειτουργών των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας σε σχέση με παιδί το οποίο φέρεται να έχει διαπράξει ποινικό αδίκημα, όπως η παρουσία τους σε αστυνομικό σταθμό, ώστε να αξιολογήσουν αρχικά την κατάσταση του παιδιού και, σε περίπτωση που έχουν εύλογη υποψία ότι το παιδί χρειάζεται φροντίδα και προστασία, να προβούν σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες για την προστασία του παιδιού, σύμφωνα με τις διατάξεις του περί Παιδίων Νόμου ή του περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμου ή, σε περίπτωση που κρίνουν ότι το παιδί χρειάζεται επείγουσα φροντίδα και προστασία και είναι απαραίτητο όπως το παιδί τεθεί υπό τη φροντίδα των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, να ενημερώσουν τον Διευθυντή

Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, ο οποίος προβαίνει στις απαραίτητες εργασίες.

- δ. Η ενημέρωση του δικηγόρου του παιδιού και η παρουσία του στον αστυνομικό σταθμό.
- ε. Η διαδικασία και οι προϋποθέσεις λήψης μαρτυρίας από παιδί και ανάκρισης παιδιού το οποίο έχει συλληφθεί και κρατείται ως ύποπτο για τη διάπραξη αδικήματος, η οποία θα εγγράφεται σε οπτικοακουστικά μέσα, εκτός εάν αυτό δε συνάδει με την αρχή της αναλογικότητας, λαμβάνοντας υπόψη μεταξύ άλλων κατά πόσο παρίσταται δικηγόρος, κατά πόσο το παιδί έχει στερηθεί της ελευθερίας του, την πολυπλοκότητα της υπόθεσης, τη βαρύτητα του καταγγελλόμενου αδικήματος και την ενδεχόμενη ποινή που δυνατόν να επιβληθεί, υπό την προϋπόθεση ότι λαμβάνεται πρωταρχικά υπόψη το συμφέρον του παιδιού.

Περαιτέρω, προβλέπεται η απόλυση παιδιού που συλλαμβάνεται και τίθεται υπό κράτηση σε αστυνομικό σταθμό ως ύποπτο για τη διάπραξη αδικήματος το αργότερο εντός είκοσι τεσσάρων ωρών από την ώρα που αυτό τέθηκε υπό κράτηση.

- 7. Οι εξουσίες του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας να αναστείλει την ποινική δίωξη παιδιού και να προχωρήσει σε διαδικασία παραπομπής του σε πρόγραμμα αποδικαστικοποίησης ή παραπομπής της υπόθεσης στον Αστυνομικό Διευθυντή της επαρχίας όπου διαμένει το παιδί με οδηγίες όπως δοθεί γραπτή παρατήρηση στο παιδί.
- 8. Ο καταρτισμός και η λειτουργία προγραμμάτων αποδικαστικοποίησης, με στόχο την παροχή βοήθειας σε παιδί που βρίσκεται σε σύγκρουση με τον νόμο, ώστε να αποδεχθεί την ευθύνη του ως προς το αδίκημα που διέπραξε, να αντιληφθεί τις συνέπειές του και να αποφευχθεί η προσαγωγή του ενώπιον δικαστηρίου, καθώς και να μη διαπράξει στο μέλλον οποιοδήποτε άλλο ποινικό αδίκημα.

9. Τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες του επιμελητή, ο οποίος διορίζεται για τη διαχείριση προγράμματος αποδικαστικοποίησης.
10. Οι αρμοδιότητες και η σύγκληση Συμβουλίου Παιδιού στο πλαίσιο προγράμματος αποδικαστικοποίησης, το οποίο μεταξύ άλλων προβαίνει στην αξιολόγηση της συμπεριφοράς του παιδιού, στη διαμεσολάβηση μεταξύ του παιδιού και του θύματος, στην εκπόνηση σχεδίου δράσης και στη διαπίστωση κατά πόσο το παιδί έχει ανάγκη προστασίας και φροντίδας η οποία δεν του παρέχεται ή/και δεν είναι δυνατό να του παρασχεθεί στο οικογενειακό περιβάλλον.
11. Η μη αποδοχή ως αποδεικτικού στοιχείου των πληροφοριών που παρέχονται στο πλαίσιο σύγκλησης και λειτουργίας Συμβουλίου Παιδιού σε οποιαδήποτε αστική ή ποινική διαδικασία εναντίον παιδιού, περιλαμβανομένων τόσο οποιασδήποτε παραδοχής παιδιού για τη διάπραξη οποιουδήποτε αδικήματος για το οποίο έχει ενταχθεί σε πρόγραμμα αποδικαστικοποίησης όσο και της παραβατικής συμπεριφοράς του για την οποία εντάχθηκε σε τέτοιο πρόγραμμα και του γεγονότος της συμμετοχής του σε αυτό.
12. Η εγκαθίδρυση επιτροπής η οποία θα παρακολουθεί την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων αποδικαστικοποίησης, θα αξιολογεί όλες τις πτυχές λειτουργίας τους και θα διαπιστώνει οποιαδήποτε κενά ή εκπαιδευτικές ανάγκες των επιμελητών ή των κηδεμονευτικών λειτουργιών ή οποιωνδήποτε άλλων αρχών εμπλέκονται στην εφαρμογή των εν λόγω προγραμμάτων.
13. Η εγκαθίδρυση Δικαστηρίου Παιδιών, το οποίο θα συγκροτείται κατ' ελάχιστον από έναν πρόεδρο Οικογενειακού Δικαστηρίου και έναν δικαστή Οικογενειακού Δικαστηρίου ανά επαρχία.
14. Ο καθορισμός της δικαιοδοσίας του Δικαστηρίου Παιδιών.
15. Ο καθορισμός των διαδικασιών και εξουσιών του Δικαστηρίου Παιδιών, περιλαμβανομένων εξειδικευμένων ποινών που δύνανται να επιβάλει σε παιδί,

όπως μεταξύ άλλων η έκδοση διατάγματος απαλλαγής ή απαλλαγής υπό όρους, γονικής επιτήρησης, αποζημίωσης από γονέα ή κηδεμόνα, κοινοτικής εργασίας, παρουσίας του παιδιού σε κέντρα ημέρας, είτε καθημερινά είτε εβδομαδιαίως, ένταξης σε ένα ή περισσότερα προγράμματα επιτήρησης, περιορισμού ελευθερίας διακίνησης σε καθοριζόμενο από το δικαστήριο τόπο και χρόνο, καθώς και διάταγμα κράτησης παιδιού σε χώρο κράτησης παιδιών, το οποίο θα εκδίδεται ως έσχατο μέτρο και αφού έχουν αποτύχει οποιαδήποτε άλλα μέτρα έχουν ληφθεί βάσει του προτεινόμενου νόμου.

16. Η θέσπιση βασικών αρχών και κανόνων που διέπουν την κράτηση παιδιών, όπως:
- α. το δικαίωμα του παιδιού να διατηρεί επικοινωνία με τους ασκούντες τη γονική μέριμνα αυτού μέσω αλληλογραφίας ή επισκέψεων,
  - β. το δικαίωμα πρόσβασης στην εκπαίδευση, η οποία το προετοιμάζει για επανένταξη στην κοινωνία, καθώς και σε επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση σε επαγγέλματα που θα το προετοιμάσουν για μελλοντική απασχόλησή του,
  - γ. η διασφάλιση της επαφής του με την ευρύτερη κοινότητα, περιλαμβανομένης της οικογένειάς του, των φίλων του και οποιουδήποτε άλλου προσώπου, καθώς και το δικαίωμά του να επισκέπτεται την οικία και την οικογένειά του,
  - δ. το δικαίωμα του παιδιού να υποβάλλει παράπονα και αιτήματα προς οποιαδήποτε δημόσια αρχή, περιλαμβανομένων των δικαστηρίων, του Επιτρόπου Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού, του Επίτροπου Διοικήσεως και οποιουδήποτε ανεξάρτητου μηχανισμού ελέγχου και εποπτείας χώρων κράτησης χωρίς οποιαδήποτε λογοκρισία και
  - ε. το δικαίωμα του Επιτρόπου Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού και οποιασδήποτε ανεξάρτητης αρχής ελέγχου και εποπτείας χώρων κράτησης, καθώς και οποιασδήποτε αρχής ελέγχου και εποπτείας του σεβασμού των

ανθρώπινων δικαιωμάτων, να επισκέπτονται χωρίς προηγούμενη προειδοποίηση χώρο κράτησης παιδιών και να έχουν συνάντηση και συνομιλία με παιδιά που τελούν υπό κράτηση.

17. Η εγκαθίδρυση Συμβουλίου Χώρων Κράτησης Παιδιών, το οποίο μεταξύ άλλων θα έχει αρμοδιότητα να συμβουλεύει τον Υπουργό Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, ή οποιαδήποτε άλλη αρχή της Δημοκρατίας το ζητήσει, αναφορικά με κάθε θέμα που αφορά την κράτηση παιδιών, να παρακολουθεί και αναθεωρεί το επίπεδο και τη φύση των χώρων κράτησης και των υπηρεσιών υποστήριξης παιδιών και να συστήνει στον αρμόδιο υπουργό οποιεσδήποτε προσαρμογές θεωρεί αναγκαίες, καθώς και να συλλέγει, διατηρεί, ερευνά, και αξιολογεί τα στατιστικά και άλλα στοιχεία που αφορούν την κράτηση παιδιών.

Στο στάδιο της μελέτης του υπό συζήτηση νομοσχεδίου, υποβλήθηκε στην επιτροπή από το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως αναθεωρημένο κείμενο αυτού, το οποίο συντάχθηκε σε συνεργασία με τη Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας και την Επίτροπο Νομοθεσίας.

Οι κυριότερες τροποποιήσεις που περιλαμβάνονται στο υποβληθέν αναθεωρημένο κείμενο του νομοσχεδίου είναι οι ακόλουθες:

1. Περιορισμός του πεδίου εφαρμογής του προτεινόμενου νόμου σε πρόσωπα τα οποία δεν έχουν συμπληρώσει το εικοστό πρώτο, αντί του εικοστού τρίτου, έτος της ηλικίας τους αναφορικά με αδίκημα που διαπράχθηκε πριν από τη συμπλήρωση του δέκατου όγδοου έτους της ηλικίας τους.
2. Διαφοροποίηση της σύνθεσης του Δικαστηρίου Παιδιών, ώστε να συγκροτείται από δικαστές των Επαρχιακών Δικαστηρίων, αντί από δικαστές των Οικογενειακών Δικαστηρίων.
3. Διαφοροποίηση της πρόνοιας σύμφωνα με την οποία οι πληροφορίες που παρέχονται στο πλαίσιο σύγκλησης και λειτουργίας Οικογενειακού Συμβουλίου

Ευημερίας Παιδιού δε θα γίνονται αποδεκτές ως μαρτυρία ενώπιον οποιουδήποτε δικαστηρίου και σε σχέση με οποιαδήποτε δικαστική διαδικασία, ώστε τέτοιες πληροφορίες να τυγχάνουν χειρισμού δυνάμει των διατάξεων του περί Προστασίας των Φυσικών Προσώπων Έναντι της Επεξεργασίας των Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα και της Ελεύθερης Κυκλοφορίας των Δεδομένων αυτών Νόμου.

4. Παροχή δυνατότητας προφυλάκισης παιδιού ως έσχατο μέτρο, αντί για απόλυτη απαγόρευση της προφυλάκισης.
5. Παροχή δυνατότητας στο Δικαστήριο Παιδιών για παραπομπή παιδιού σε κέντρο θεραπείας ουσιοεξάρτησης.
6. Απλοποίηση των προβλεπόμενων διαδικασιών, ώστε να καταστούν πρακτικά εφαρμόσιμες.
7. Σύμπτυξη και αναδιατύπωση προνοιών του νομοσχεδίου, ώστε να βελτιωθεί από νομοτεχνικής απόψεως.

Όλοι οι εμπλεκόμενοι οι οποίοι παρευρέθηκαν στις συνεδρίες της επιτροπής συμφώνησαν με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις του νομοσχεδίου, καταθέτοντας παράλληλα εισηγήσεις για τροποποίηση ορισμένων προνοιών του.

Κατά τη συζήτηση του αναθεωρημένου κειμένου του νομοσχεδίου, την επιτροπή απασχόλησαν ιδιαίτερα τα πιο κάτω ζητήματα:

1. Η χρήση του όρου «παιδί παραβάτης» στο κείμενο του νομοσχεδίου.

Αναφορικά με το ζήτημα αυτό, η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού ενημέρωσε την επιτροπή ότι η χρήση του όρου «παιδί παραβάτης» δε συνάδει με τη σύγχρονη ορολογία που χρησιμοποιείται σε διεθνές επίπεδο και θα στιγματίζει κάθε παιδί που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του προτεινόμενου νόμου. Συναφώς, εισηγήθηκε την αντικατάσταση του εν λόγω όρου με τον όρο «παιδί σε σύγκρουση με τον νόμο» ως πιο δόκιμου όρου.

2. Ο τρόπος λήψης αποφάσεων από το Οικογενειακό Συμβούλιο Ευημερίας Παιδιού.

Η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού διαφώνησε με την τροποποίηση που επήλθε με το αναθεωρημένο κείμενο του νομοσχεδίου, με την οποία διαγράφηκε η αναφορά σε «κατά το δυνατόν λήψη ομόφωνων αποφάσεων από το συμβούλιο», επισημαίνοντας ότι η διαγραφείσα πρόνοια δεν επιβάλλει την ομοφωνία, ώστε να μην καθίσταται δυνατή η έκδοση απόφασης, εάν δεν επιτευχθεί, αφού, όπως υποστήριξε, επιτρέπει τη λήψη απόφασης κατά πλειοψηφία, σε περίπτωση που δεν είναι δυνατή η ομοφωνία. Περαιτέρω, εξέφρασε την άποψη ότι η εν λόγω αναφορά υποδηλοί την αρχή ότι η δυνατότητα επιτυχίας και αποτελεσματικής εφαρμογής των αποφάσεων του εν λόγω συμβουλίου, στο οποίο συμμετέχει και το παιδί, είναι κατά πολύ αυξημένη, σε περίπτωση που ληφθούν ομόφωνα, παρά εάν επιβληθούν διά πλειοψηφίας, και καθοδηγεί τα μέλη του συμβουλίου να καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια για την ομόφωνη λήψη αποφάσεων.

3. Η διαγραφή της πρόνοιας που προέβλεπε τη μη αποδοχή ως μαρτυρίας ενώπιον δικαστηρίου πληροφοριών που παρέχονται στο πλαίσιο λειτουργίας Οικογενειακού Συμβουλίου Ευημερίας Παιδιού.

Η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού δήλωσε ότι η μη συμπερίληψη τέτοιας πρόνοιας ενδέχεται να οδηγήσει το παιδί ή τους ασκούντες τη γονική μέριμνα αυτού σε μη αποκάλυψη γεγονότων στο εν λόγω συμβούλιο υπό τον φόβο χρήσης των δηλώσεών τους σε μελλοντικές δικαστικές διαδικασίες, σε περίπτωση που το παιδί έρθει σε σύγκρουση με τον νόμο, όταν πλέον θα υπέχει ποινική ευθύνη. Εξέφρασε δε την άποψη ότι η μη δυνατότητα χρήσης μαρτυρίας ενώπιον δικαστηρίου αποτελεί εχέγγυο, ώστε να υπάρχει ειλικρινής συζήτηση για τη λήψη αποτελεσματικών και προληπτικών μέτρων που θα βοηθήσουν το παιδί.

Η Επίτροπος Νομοθεσίας διαφώνησε με την πιο πάνω εισήγηση της Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, σημειώνοντας ότι με την απαγόρευση

χρήσης των πληροφοριών που υποβάλλονται στο πλαίσιο του εν λόγω συμβουλίου σε δικαστική διαδικασία θα καθίσταται αδύνατο να χρησιμοποιηθούν οι πληροφορίες αυτές από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, σε περίπτωση που κρίνουν αναγκαία την προώθηση διαδικασίας για αφαίρεση γονικής μέριμνας από τους ασκούντες αυτήν.

4. Η εγγραφή της ανάκρισης του παιδιού σε οπτικοακουστικά μέσα.

Σύμφωνα με την προτεινόμενη διάταξη, η ανάκριση παιδιού εγγράφεται σε οπτικοακουστικά μέσα, όταν αυτό συνάδει με την αρχή της αναλογικότητας υπό τις περιστάσεις της υπόθεσης, λαμβάνοντας υπόψη μεταξύ άλλων αν παρίσταται ή όχι δικηγόρος και αν το παιδί έχει στερηθεί ή όχι της ελευθερίας του, υπό την προϋπόθεση ότι πρωταρχική σημασία δίδεται πάντοτε στο υπέρτατο συμφέρον του παιδιού.

Σε σχέση με την πιο πάνω ρύθμιση, τέθηκαν προβληματισμοί από μέλη της επιτροπής αναφορικά με τις περιστάσεις υπό τις οποίες θα λογίζεται ότι δεν υπάρχει αναλογικότητα. Συναφώς, εισηγήθηκαν όπως η εν λόγω πρόνοια τροποποιηθεί, ώστε να απαιτείται η χρήση οπτικοακουστικών μέσων σε κάθε ανάκριση παιδιού.

Σημειώνεται ότι η εν λόγω πρόνοια ενσωματώνει σχετική διάταξη της Οδηγίας 2016/800, η οποία όμως επιτρέπει την υιοθέτηση αυστηρότερων διατάξεων προς όφελος των πολιτών.

5. Η επιβολή υποχρέωσης στο παιδί ή στους ασκούντες τη γονική μέριμνα αυτού στο πλαίσιο εξωδικαστικής διαδικασίας να καταβάλουν αποζημιώσεις στο θύμα αναφορικά με ζημιά που υπέστη από τη διάπραξη του αδικήματος.

Μέλη της επιτροπής εξέφρασαν προβληματισμό αναφορικά με τις συνέπειες της καταβολής αποζημιώσεων στο πλαίσιο εξωδικαστικής διαδικασίας, αφού τέτοια καταβολή προϋποθέτει αναγνώριση ότι το παιδί διέπραξε αδίκημα και είναι υπόλογο

για την επακόλουθη ζημιά, καθώς και αναφορικά με τη δυνατότητα του παιδιού να αναλάβει τέτοια ευθύνη, δεδομένου ότι δεν έχει δικαιοπρακτική ικανότητα.

6. Οι πιθανές δυσμενείς επιπτώσεις από ενδεχόμενη συμπερίληψη στο σχέδιο δράσης για συγκεκριμένο παιδί πρόνοιας που να επιβάλλει την επίβλεψή του στο σχολείο ή στην εργασία του και ειδικότερα η ενδεχόμενη αντίδραση του εργοδότη ή των συμμαθητών του στην επιβολή του μέτρου αυτού.

7. Η παροχή στον αστυνομικό διευθυντή της επαρχίας που διαμένει το παιδί αρμοδιοτήτων σε σχέση με παιδί που βρίσκεται σε σύγκρουση με τον νόμο, περιλαμβανομένης της αρμοδιότητας να αποφασίζει κατά πόσο θα ενταχθεί σε πρόγραμμα αποδικαστικοποίησης, κατά πόσο θα συγκληθεί Οικογενειακό Συμβούλιο Ευημερίας Παιδιού και κατά πόσο θα παραπεμφθεί ήδη υιοθετημένο σχέδιο δράσης σε Οικογενειακό Συμβούλιο Ευημερίας Παιδιού για επαναξιολόγηση της περιόδου ή του επίπεδου επίβλεψης του παιδιού.

Ο εκπρόσωπος της Αστυνομίας Κύπρου εξέφρασε ανησυχία αναφορικά με τις αρμοδιότητες που ανατίθενται με τις προτεινόμενες διατάξεις στους αστυνομικούς διευθυντές, δεδομένου ότι οι αρμοδιότητες αυτές δεν αφορούν αστυνομικά καθήκοντα.

Ο εκπρόσωπος του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου εξέφρασε την άποψη ότι οι αστυνομικοί διευθυντές επιφορτίζονται με ουσιαστικές ευθύνες αναφορικά με την ευημερία παιδιών που βρίσκονται σε σύγκρουση με τον νόμο.

8. Η συγκρότηση Δικαστηρίου Παιδιών.

Αναφορικά με τη συγκρότηση Δικαστηρίου Παιδιών, το Ανώτατο Δικαστήριο, με γραπτό υπόμνημα που υπέβαλε στην επιτροπή, εκφράζει την άποψη ότι η προτεινόμενη συγκρότηση τριμελούς δικαστηρίου, σε περίπτωση αδικημάτων που επιφέρουν ποινή φυλάκισης άνω των πέντε ετών, θα δυσχεράνει την ομαλή διεκπεραίωση των υπόλοιπων υποθέσεων των δικαστών οι οποίοι θα ορίζονται ως

δικαστές Παιδιών και εισηγείται όπως η παραπομπή υποθέσεων σε τριμελές Δικαστήριο Παιδιών επαφίεται στην κρίση του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας. Σε σχέση με την πιο πάνω εισήγηση του Ανωτάτου Δικαστηρίου, η εκπρόσωπος της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας σημείωσε ότι ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας δεν είναι αρμόδιος να αποφασίζει για τη σύνθεση του δικαστηρίου σε οποιαδήποτε υπόθεση.

9. Η δικαιοδοσία του Δικαστηρίου Παιδιών, σε περίπτωση που παιδί και ενήλικας παραπέμπονται σε δίκη επί των ίδιων γεγονότων, καθώς και το ενδεχόμενο δικαστής Επαρχιακού Δικαστηρίου να εκδικάζει υπόθεση εναντίον παιδιού υπό την ιδιότητά του ως δικαστή Παιδιών και, ταυτόχρονα, υπόθεση επί των ίδιων γεγονότων εναντίον ενήλικα υπό την ιδιότητά του ως Επαρχιακού δικαστή.

Το Ανώτατο Δικαστήριο, σε υπόμνημα που υπέβαλε στην επιτροπή, τονίζει ότι σε κάθε υπόθεση που κατηγορούνται πλείονα του ενός πρόσωπα επιβάλλεται όπως αυτά τυγχάνουν ενιαίας μεταχείρισης από το ίδιο δικαστήριο, ώστε η διαδικασία να είναι ενιαία και η προσαγόμενη μαρτυρία που αφορά όλους τους κατηγορούμενους να αξιολογείται αναλόγως. Επιπρόσθετα, στο ίδιο υπόμνημα επισημαίνεται ότι, σε περίπτωση καταδίκης παιδιού που συγκατηγορείται με ενήλικο πρόσωπο, κατά την επιβολή της ποινής θα λαμβάνεται υπόψη το γεγονός ότι ο καταδικασθείς είναι παιδί και θα του επιβάλλεται ανάλογο ποινικό μέτρο.

10. Η θέσπιση και λειτουργία χώρων κράτησης παιδιών.

Ειδικότερα, καθ' όσον αφορά τους χώρους κράτησης παιδιών, μέλη της επιτροπής τόνισαν το γεγονός ότι δεν υπάρχουν χώροι κράτησης παιδιών οι οποίοι να πληρούν τις προτεινόμενες στο νομοσχέδιο προδιαγραφές, εκφράζοντας ανησυχία για την πιθανότητα να μην καταστεί δυνατή η εφαρμογή των σχετικών διατάξεων, λόγω της έλλειψης των απαραίτητων υποδομών.

Η Υπουργός Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, με επιστολή της προς την επιτροπή, ενημέρωσε την τελευταία ότι έχει ήδη αρχίσει η διαδικασία εξεύρεσης κατάλληλου χώρου κράτησης παιδιών που να πληροί τις προϋποθέσεις που τίθενται στο νομοσχέδιο και να συνάδει με τα ευρωπαϊκά και διεθνή πρότυπα για τέτοιους χώρους, με στόχο την ολοκλήρωση της διαδικασίας το συντομότερο δυνατό.

Περαιτέρω, η εκπρόσωπος του Τμήματος Φυλακών ενημέρωσε την επιτροπή ότι οι φυλακές δεν είναι δυνατό να χρησιμοποιηθούν ως χώρος κράτησης παιδιών, αφού εντός των φυλακών δεν υπάρχει χώρος ο οποίος πληροί τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στον προτεινόμενο νόμο.

11. Η δημιουργία και λειτουργία κέντρων ημέρας.

Την επιτροπή προβληματίσε ειδικότερα το ενδεχόμενο αναστολής της έναρξης της ισχύος των προνοιών που αφορούν τη δημιουργία και λειτουργία κέντρων ημέρας ή διαγραφή τους, αφού η άμεση εφαρμογή τους δε φαίνεται να είναι εφικτή λόγω έλλειψης των απαραίτητων υποδομών.

Η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού διαφώνησε με τη διαγραφή των εν λόγω προνοιών, υποστηρίζοντας ότι τα κέντρα ημέρας θα λειτουργούν ως εναλλακτικό της κράτησης παιδιών μέτρο.

Αναφορικά με το πιο πάνω ζήτημα, ο Υπουργός Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας, σε γραπτό υπόμνημα που υπέβαλε στην επιτροπή, εξέφρασε την άποψη ότι η διασφάλιση των συμφερόντων του παιδιού που βρίσκεται σε σύγκρουση με τον νόμο επιτυγχάνεται, νοουμένου ότι θα εργαστούν προς τον σκοπό αυτό συντονισμένα το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, το Υπουργείο Υγείας και το Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας. Συναφώς, επισημαίνει ότι για τη λειτουργία κέντρων ημέρας είναι απαραίτητος ο καθορισμός

συντονιστή και, εφόσον στα κέντρα αυτά θα λαμβάνουν χώρα όχι μόνο δράσεις που αφορούν την εκπαίδευση των παιδιών, αλλά και άλλες δράσεις, δεν είναι δυνατόν το Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας να αναλάβει ευθύνες που άπτονται θεραπειάς, εργασίας, μη εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων και γενικής εποπτείας των παιδιών αυτών. Συνεπώς, καταλήγει ο πιο πάνω αξιωματούχος, ο γενικός συντονισμός των κέντρων ημέρας δύναται να ανατεθεί στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, εφόσον η παραπομπή παιδιού σε τέτοιο κέντρο διενεργείται κατόπιν έκδοσης διατάγματος δικαστηρίου και η συνολική δράση του παιδιού σε κέντρο ημέρας είναι άμεσα συνυφασμένη με την εξέλιξη της δικαστικής διαδικασίας.

Η Υπουργός Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, σε γραπτό υπόμνημα που υπέβαλε στην επιτροπή, δήλωσε ότι συμφωνεί με την πιο πάνω αναφερόμενη άποψη της Επιτρόπου Προστασίας Δικαιωμάτων του Παιδιού και επιπρόσθετα διατύπωσε τη θέση ότι σε σχέση με τη λειτουργία των κέντρων ημέρας απαιτείται να διασφαλίζεται η πολυθεματική προσέγγιση με τη συμμετοχή όλων των αρμόδιων υπουργείων, ήτοι του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, του Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας, της Διεύθυνσης Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας του Υπουργείου Υγείας και των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Περαιτέρω, δήλωσε ότι συμφωνεί με τη θέση του Υπουργού Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας ότι τα κέντρα ημέρας ενδείκνυται να λειτουργήσουν υπό τον συντονισμό του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, δεδομένου ότι η παραπομπή παιδιού σε αυτά διενεργείται μέσω δικαστικού διατάγματος και αφορά την αναμόρφωση, τον σωφρονισμό και την ποινική διαδικασία και ότι αντίστοιχες δομές που λειτουργούν σε χώρες της Ευρώπης λειτουργούν υπό τους τομείς αρμοδιότητας των αντίστοιχων υπουργείων δικαιοσύνης.

Η Υπουργός Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως, σε επιστολή που απηύθυνε στην επιτροπή, τάχθηκε κατά της διαγραφής των προνοιών που αφορούν στη δημιουργία και λειτουργία κέντρων ημέρας, τονίζοντας παράλληλα ότι το υπουργείο του οποίου προΐσταται δε δύναται να αναλάβει τον συντονισμό των κέντρων ημέρας, καθότι αυτό δεν εμπίπτει στις αρμοδιότητές του και δε συνάδει με τη θεραπευτική, αναμορφωτική και εκπαιδευτική προσέγγιση της οποίας πρέπει να τυγχάνουν τα παιδιά που βρίσκονται σε σύγκρουση με τον νόμο.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών, λαμβάνοντας υπόψη όλα όσα τέθηκαν ενώπιόν της κατά τη συζήτηση του νομοσχεδίου, προχώρησε στην αναθεώρηση του κειμένου, υιοθετώντας αριθμό εισηγήσεων που τέθηκαν ενώπιόν της τόσο από τα ενδιαφερόμενα μέρη όσο και από μέλη της επιτροπής. Το νέο αναθεωρημένο κείμενο του νομοσχεδίου τέθηκε υπόψη των αρμόδιων υπουργείων και των εμπλεκόμενων δημόσιων και ιδιωτικών φορέων και αποτέλεσε αντικείμενο περαιτέρω εξέτασης από την επιτροπή.

Στο πλαίσιο της περαιτέρω εξέτασης του αναθεωρημένου κειμένου του νομοσχεδίου, την επιτροπή απασχόλησαν τόσο ζητήματα που την είχαν απασχολήσει κατά το προηγούμενο στάδιο της συζήτησης όσο και ζητήματα που τέθηκαν κατά το εν λόγω στάδιο, τα οποία μεταξύ άλλων αφορούν τα ακόλουθα:

1. Την παροχή δυνατότητας χρήσης ως μαρτυρίας ενώπιον δικαστηρίου στο πλαίσιο δικαστικής διαδικασίας οποιωνδήποτε πληροφοριών, δηλώσεων, παραδοχών ή άλλων αναφορών που λαμβάνουν χώρα στο πλαίσιο σύγκλησης και λειτουργίας Συμβουλίου Παιδιού.

Η Επίτροπος Νομοθεσίας επισήμανε ξανά την άποψη ότι ο αποκλεισμός της δυνατότητας χρήσης τέτοιας μαρτυρίας σε δικαστική διαδικασία θα καθιστά αδύνατη την επέμβαση των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, σε περίπτωση που προκύπτει από τη μαρτυρία αυτή ότι παιδί εκτίθεται σε κίνδυνο.

Η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού επανέλαβε τον προβληματισμό ότι η παροχή τέτοιας δυνατότητας θα αποθαρρύνει το παιδί ή οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο λαμβάνει μέρος στο συμβούλιο από το να αποκαλύψει γεγονότα.

Οι εκπρόσωποι της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας και του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως υπέβαλαν εισήγηση σύμφωνα με την οποία θα παρέχεται διακριτική ευχέρεια στο εκδικάζον δικαστήριο να αποφασίσει κατά πόσο τέτοια μαρτυρία θα γίνει αποδεκτή στο πλαίσιο της ενώπιόν του δικαστικής διαδικασίας και το παιδί θα ενημερώνεται εκ των προτέρων για τη δυνατότητα αυτή.

Υπό το φως των πιο πάνω θέσεων, απόψεων και εισηγήσεων, η Επίτροπος Νομοθεσίας, η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού και οι εκπρόσωποι του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου υπέβαλαν εναλλακτική εισήγηση, σύμφωνα με την οποία δε θα γίνεται αποδεκτή ως μαρτυρία σε δικαστική διαδικασία μόνο η μαρτυρία του ίδιου του παιδιού που βρίσκεται σε σύγκρουση με τον νόμο.

2. Τη δικαιοδοσία του Δικαστηρίου Παιδιών, σε περίπτωση που παιδί και ενήλικας παραπέμπονται σε δίκη επί των ίδιων γεγονότων.

Η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού εξέφρασε την άποψη ότι η διεξαγωγή δύο ξεχωριστών διαδικασιών για παιδιά και ενήλικες δημιουργεί σοβαρά προβλήματα, όπως σπατάλη χρόνου και χρήματος και πρώτιστα προκαλεί τλαιπωρία και ενδεχομένως ψυχική οδύνη σε μάρτυρες, περιλαμβανομένων του παιδιού και του θύματος του αδικήματος, που θα υποβληθούν δύο φορές στη βάσανο της αντεξέτασης. Συναφώς, η επίτροπος υπέβαλε εισήγηση στην επιτροπή, με την οποία συμφώνησε και η εκπρόσωπος της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας, βάσει της οποίας ο ενήλικας και το παιδί θα δικάζονται από Κακουργιοδικείο, σε περίπτωση που η διάπραξη του αδικήματος επιφέρει μέγιστη

ποινή άνω των πέντε ετών, και από Επαρχιακό Δικαστήριο, σε περίπτωση που η διάπραξη του αδικήματος επιφέρει μέγιστη ποινή κάτω των πέντε ετών, και στο πλαίσιο της δικαστικής διαδικασίας αυτής σε σχέση με το παιδί θα εφαρμόζονται κατ' αναλογία οι διατάξεις του προτεινόμενου νόμου.

Η Επίτροπος Νομοθεσίας εξέφρασε προβληματισμό αναφορικά με τις επιπτώσεις της εφαρμογής των προβλεπόμενων στο νομοσχέδιο διαδικασιών όσον αφορά την ταχύτητα εκδίκασης της υπόθεσης εναντίον του συγκατηγορούμενου ενήλικα.

3. Τη δυνατότητα έκδοσης διατάγματος από το Δικαστήριο Παιδιών με το οποίο να διατάσσεται γονέας ή ασκών τη γονική μέριμνα παιδιού να καταβάλει έξοδα ή/και ειδικές αποζημιώσεις στο θύμα.

Αναφορικά με το ζήτημα αυτό, η εκπρόσωπος της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας εισηγήθηκε τη διαγραφή της σχετικής πρόνοιας του νομοσχεδίου, επισημαίνοντας ότι η ποινή έχει προσωπικό χαρακτήρα και δεν μπορεί να επιβληθεί στον γονέα, ο οποίος δεν είναι μέρος της διαδικασίας.

Η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού διαφώνησε με την πιο πάνω εισήγηση της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας, τονίζοντας το γεγονός ότι ο γονέας έχει αυτοδίκαια έννομη σχέση με το παιδί του. Επιπροσθέτως, σημείωσε ότι η καταβολή εξόδων ή αποζημίωσης επιβάλλεται επί τη βάση της λογικής της ανάληψης από το παιδί της ευθύνης για τις συνέπειες των πράξεών του και λειτουργεί κυρίως ως αναμορφωτικό μέτρο.

Με την εισήγηση για διαγραφή της πρόνοιας διαφώνησαν επίσης οι εκπρόσωποι του Υπουργείου Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας και του Παγκύπριου Δικηγορικού Συλλόγου.

Σημειώνεται ότι σε μεταγενέστερο στάδιο, η εκπρόσωπος της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας, σε συνεργασία με την Επίτροπο Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού, υπέβαλε νέα εισήγηση επί του θέματος αυτού, με την οποία προτείνεται

όπως παρασχεθεί δυνατότητα στο δικαστήριο να διατάσσει γονέα να καταβάλει έξοδα ή/και ειδικές αποζημιώσεις στο θύμα, σε περίπτωση που το παιδί είναι ηλικίας κάτω των δεκαοκτώ ετών, και, σε περίπτωση που το παιδί είναι ηλικίας άνω των δεκαοκτώ ετών, να διατάσσει το ίδιο το παιδί να καταβάλει τέτοια έξοδα και ειδικές αποζημιώσεις.

4. Το ενδεχόμενο αντισυνταγματικότητας των προνοιών του νομοσχεδίου που παρέχουν δυνατότητα στο δικαστήριο να επιβάλλει, με διάταγμα κοινοτικής επιτήρησης, όρους και προϋποθέσεις σχετικά με τον περιορισμό ή την απαγόρευση συναναστροφής του παιδιού με συγκεκριμένο πρόσωπο ή πρόσωπα και τον περιορισμό ή την απαγόρευση παρουσίας του παιδιού σε συγκεκριμένους χώρους. Σε σχέση με το πιο πάνω ζήτημα, η Επίτροπος Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού εξέφρασε την άποψη ότι οι περιορισμοί που επιβάλλονται στην ελεύθερη κυκλοφορία και στην προσωπική ελευθερία του παιδιού ως όροι επιτήρησης δεν παραβαίνουν τις σχετικές διατάξεις του συντάγματος. Συναφώς, επισήμανε ότι, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 11.2 (δ) του συντάγματος, το δικαίωμα στην ελευθερία και προσωπική ασφάλεια δύναται να περιορίζεται όπως ο νόμος ορίζει σε περίπτωση «περιορισμού ανηλίκου δυνάμει νομίμου διαταγής προς τον σκοπό αναμορφωτικής επιβλέψεως ή νομίμου κρατήσεως προς τον σκοπό προσαγωγής αυτού ενώπιον της αρμοδίας κατά νόμον αρχής». Όμοια δε ρύθμιση προβλέπεται στο άρθρο 5 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.
5. Τη συμπερίληψη μεταβατικής πρόνοιας σύμφωνα με την οποία για περίοδο ενός έτους από την έναρξη της ισχύος του προτεινόμενου νόμου θα επιτρέπεται η κράτηση παιδιού σε ειδικό χώρο κράτησης παιδιών εντός των φυλακών, υπό την προϋπόθεση ότι θα πληρούνται οι προβλεπόμενες στο νομοσχέδιο προϋποθέσεις. Η εκπρόσωπος του Τμήματος Φυλακών διαφώνησε με τη συμπερίληψη τέτοιας ρύθμισης, επαναλαμβάνοντας ότι ο χώρος των φυλακών δεν είναι κατάλληλος για

την εφαρμογή των διατάξεων του προτεινόμενου νόμου και ούτε θα είναι εφικτό μελλοντικά να διαμορφωθεί κατάλληλα για τον σκοπό αυτό.

Οι εκπρόσωποι του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως και της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας υπέβαλαν εισήγηση για τροποποίηση της σχετικής πρόνοιας, ώστε για περίοδο ενός έτους από την έναρξη της ισχύος των προτεινόμενων διατάξεων να επιτρέπεται παιδί να κρατείται σε ειδικό χώρο κράτησης εντός των φυλακών, υπό την προϋπόθεση ότι αυτό δε θα κρατείται μαζί με οποιοδήποτε ενήλικο πρόσωπο έχει συμπληρώσει το εικοστό πρώτο έτος της ηλικίας του.

6. Τη συμπερίληψη στο νομοσχέδιο πρόνοιας βάσει της οποίας ο περί Αδικοπραγούντων Ανηλίκων Νόμος καταργείται και οι διατάξεις του περί Κηδεμονίας και Άλλων Τρόπων Μεταχείρισης Αδικοπραγούντων Νόμου παύουν να εφαρμόζονται αναφορικά με παιδί.

Ειδικότερα η επιτροπή εξέφρασε προβληματισμό κατά πόσο είναι ορθό τόσο από νομοτεχνικής απόψεως όσο και από απόψεως ουσίας να τροποποιηθούν οι υπό αναφορά νόμοι μέσω του προτεινόμενου νόμου και εισηγήθηκε τη διαγραφή της σχετικής πρόνοιας. Σημειώνεται ότι με την εισήγηση αυτή συμφώνησε και η εκπρόσωπος της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας.

7. Την εισήγηση της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας όπως η ισχύς του προτεινόμενου νόμου αρχίσει με τη δημοσίευσή του στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας και όχι με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, όπως προβλέπεται στο νομοσχέδιο.

Σε σχέση με την πιο πάνω εισήγηση η εκπρόσωπος της Νομικής Υπηρεσίας της Δημοκρατίας ενημέρωσε την επιτροπή ότι, λόγω του προχωρημένου σταδίου της διαδικασίας παράβασης την οποία έχει εκκινήσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά της

Δημοκρατίας αναφορικά με τη μη έγκαιρη μεταφορά της Οδηγίας 2016/800 στην εσωτερική έννομη τάξη, ο προτεινόμενος νόμος πρέπει να τεθεί άμεσα σε ισχύ.

Υπό το φως όλων όσων τέθηκαν ενώπιόν της, η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών αποφάσισε ομόφωνα όπως αναθεωρήσει περαιτέρω το κείμενο του νομοσχεδίου, ώστε να προβλέπονται σε αυτό τα ακόλουθα:

1. Παροχή διακριτικής ευχέρειας στο εκδικάζον δικαστήριο να αποφασίζει κατά πόσο πληροφορίες, δηλώσεις, παραδοχές ή άλλες αναφορές από οποιοδήποτε πρόσωπο στο πλαίσιο σύγκλησης και λειτουργίας Συμβουλίου Παιδιού θα γίνονται αποδεκτές ως μαρτυρία στο πλαίσιο της ενώπιόν του δικαστικής διαδικασίας και εκ των προτέρων ενημέρωση του παιδιού για τη δυνατότητα αυτή.
2. Ρύθμιση της δικαιοδοσίας του Δικαστηρίου Παιδιών, του Κακουργιοδικείου και του Επαρχιακού Δικαστηρίου, σε περίπτωση που παιδί και ενήλικας παραπέμπονται σε δίκη επί των ίδιων γεγονότων, ώστε ο ενήλικας και το παιδί να παραπέμπονται σε δίκη ενώπιον Κακουργιοδικείου, σε περίπτωση που η διάπραξη του αδικήματος επιφέρει μέγιστη ποινή άνω των πέντε ετών, και ενώπιον Επαρχιακού Δικαστηρίου, σε περίπτωση που η διάπραξη του αδικήματος επιφέρει μέγιστη ποινή κάτω των πέντε ετών, και στο πλαίσιο της δικαστικής διαδικασίας αυτής να εφαρμόζονται κατ' αναλογία οι διατάξεις του προτεινόμενου νόμου όσον αφορά το παιδί.
3. Παροχή στο Δικαστήριο Παιδιών δυνατότητας έκδοσης διατάγματος με το οποίο να διατάσσεται ο ασκών τη γονική μέριμνα παιδιού να καταβάλει έξοδα ή/και ειδικές αποζημιώσεις στο θύμα και, σε περίπτωση που το παιδί είναι άνω των δεκαοκτώ ετών, να διατάσσεται το ίδιο το παιδί να καταβάλει τέτοια έξοδα και ειδικές αποζημιώσεις.
4. Παροχή δυνατότητας για περίοδο ενός έτους από την έναρξη της ισχύος του προτεινόμενου νόμου παιδί να κρατείται σε ειδικό χώρο κράτησης παιδιών εντός

των φυλακών, υπό την προϋπόθεση ότι δε θα κρατείται μαζί με οποιοδήποτε ενήλικο πρόσωπο που έχει συμπληρώσει το εικοστό πρώτο έτος της ηλικίας του.

5. Διαγραφή της πρόνοιας με την οποία αφενός καταργείται ο περί Αδικοπραγούντων Ανηλίκων Νόμος (Κεφ. 157) και αφετέρου προβλέπεται ότι οι διατάξεις του περί Κηδεμονίας και Άλλων Τρόπων Μεταχείρισης Αδικοπραγούντων Νόμου [Ν46(Ι) του 1996] παύουν να εφαρμόζονται αναφορικά με παιδιά, ώστε οι ρυθμίσεις αυτές να ενσωματωθούν με τροποποιητικούς νόμους στους εν λόγω νόμους.
6. Έναρξη της ισχύος του προτεινόμενου νόμου με τη δημοσίευσή του στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας και όχι με απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, όπως προβλέπεται στο νομοσχέδιο.

Σημειώνεται ότι η επιτροπή επέφερε στο κείμενο του νομοσχεδίου περαιτέρω τροποποιήσεις, με σκοπό τη διασαφήνιση των προνοιών του, καθώς και τη βελτίωσή του από νομοτεχνικής απόψεως.

Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή Νομικών, αφού έλαβε υπόψη όλα όσα τέθηκαν ενώπιόν της, επιφυλάχθηκε να τοποθετηθεί επί των προνοιών του νομοσχεδίου κατά τη συζήτησή του στην ολομέλεια του σώματος.

Σημειώνεται ότι, σε περίπτωση ψήφισης του νομοσχεδίου σε νόμο θα τροποποιηθεί ο τίτλος του, ώστε να αναφέρεται ως «Ο περί Παιδιών σε Σύγκρουση με τον Νόμο Νόμος του 2021».

6 Απριλίου 2021

Αρ. Φακ.: 23.01.060.113-2019

NK/NX